

Caracterul epopeic al trilogiei Fratii Jderi de Mihail Sadoveanu

a) Trilogia epica "Fratii Jderi" este alcatuita din trei volume: "Ucenicia lui Ionut (1935), "Izvorul Alb" (1936) si "Oamenii Mariei Sale" (1942).

Epoca evocata de autor corespunde anilor de glorie (1469 -1475) din domnia lui Stefan cel Mare, cu prezentarea vietii de la " curtea domneasca, a luptelor cu tatarii (de la Lipnic) si cu turcii (de la Podul inalt), toate fiind dominate de personalitatea puternica a domnitorului.

in toate cele trei volume sunt 47 de capitole (17+15+15), ale caror titluri rezuma actiunea- ("Jderii se duc la domnie", "Se inmulteste neamul comisului"), au nuanta cronicareasca ("Despre iesirea in prada a tatarilor de dincolo de Volga") sau rezonante filosofice ("Genunea pe genune o chiama").

Volumul I are drept principal motiv narativ "ucenicia" (initierea) lui Ionut, mezinul comisului Manole Par Negru, in tainele armelor, ale vietii de la curtea domneasca si ale iubirii.

Volumul incepe prin prezentarea multimilor adunate la hramul manastirii Neamt, sarbatoare la care urma sa ia parte si domnuta. Aparitia acestuia in "sagetari de lumina" va aduce o schimbare si in destinul celui mai mic dintre Jderi: Ionut va fi luat la curtea domneasca spre a deveni prietenul si sfetnicul de taina al lui Alexandrei - coconul domnesc - si spre a deprinde impreuna cu acesta, mestesugul armelor si invatatura de carte. Pasii celor doi tineri se abat si prin Tara de Sus, la Ionaseni, purtati de dragostea pe care acestia i-o nutresc jupanitei Nasta. Dusmani ai voievodului, refugiati in Lehia uneltesc sa-l prinda la Ionaseni pe Alexandrei, dar curajul si vitejia lui Ionut il salveaza.

O incursiune a tatarilor pune capat acestei iubiri, caci Nasta este rapita si- vanduta apoi turcilor. insotit de un slujitor credincios, Ionut pleaca in cautarea ei, urmat la scurta vreme, de ceilalti Jderi. Totul este zadarnic, deoarece Nasta se aruncase in mare de pe corabia care o ducea "in pamantul turcului".

Acest plan al actiunii are in centru motivul iubirii pierdute. intregul volum fiind caracterizat de Calinescu drept "poemul intaiei dragoste juvenile".

La Timis, unde haladuiesc in voie hergheliile domnitorului, hoti vestiti pun la cale uciderea lui Catalan - armasarul alb care-i aducea lui Stefan numai victorii. Gratie vitejiei si chibzuintei lui Simion Jder, furii sunt impiedicati de la aceasta faradelege.

Moldova lui Stefan traieste o epoca de fericire idilica si urias belsug; oamenii ospateaza la hanuri sau sub poala padurii, iar domnul Umbla pe la manastiri si prin tara, binecuvantand norodul. Impresia ca aceasta rodnicie a unui pamant necalcat parca de oameni se situeaza in timpul mitic, determina un alt motiv al volumului I: motivul varstei de aur.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Volumul al II-lea, "Izvorul Alb", este structurat pe cateva evenimente: mai intai, casatoria lui Stefan cu Maria de Mangop "imparatita" de vita bizantina; tot acum, Simion - fiul cel mare al lui Manole si al doilea comis al domniei se indragosteste de jupanita Marusca, fiica tainuita a voievodului. Caracterizat de Calinescu drept "poem al dragostei matrimoniale" acest volum impresioneaza prin integrarea umanului in miscarea universala: are loc un cutremur care inspaimanta cetatea si bantuie o seceta - proiectii ale maniei dumnezeiesti abatute, peste pamant, iar domnul merge la vanatoare intr-un loc maret si salbatic numit Izvorul Alb. Expeditia constituie o calatorie initiatica necesara ca o purificare inaintea luptelor cu turcii si o regresie in timpul preistoric. Stefan urmareste bourul alb nu pentru a-l ucide, ci pentru a descoperi chilia unui vechi sihastru care prevestea viitorul. - Motivul narativ al volumului al II-lea ar putea fi intoarcerea la tiparele primordiale, prin reconstituirea perechii mitice, prin vanatoare (una dintre primele ocupatii ale omenirii) si prin regresiunea in natura primara.

Volumul al III-lea, "Oamenii Mariei-Sale". constituie o ridicare la dimensiuni apoteotice a vitejilor lui Stefan. Marele Voievod isi alcatuieste tabara la Vaslui intru infruntarea ostilor lui Mehmet. Romanul se incheie cu lupta de la Podul inalt (1475), unde Stefan obtine o rasunatoare victorie; aici mor: comisul Manole si fiul sau Simion, batranul Nechifor Caliman si fiul sau Samoila - toti savarsind jertfa primului Manole, pe care se va ridica insasi istoria si eternitatea. in Cuibul de ;la Timis, un nou Manole (fiul lui Simjon) va asigura neistovirea vietii si a neamului romanesc. Motivele celei de a treia carti (al luptei si al sacrificiului) confera dimensiuni legendare personajelor.

b) Ca in marile epopei ale lumii, intreaga actiune atrilogiei este inchezata pe un plan de maretie fantastica: intamplarile, eroii, natura, ca element egal cu oamenii, atmosfera plina de suflu vitejesc, toate dominate de forta destinului in existenta umana si in istorie, ne duc cu gandul la Homer.

Existenta unei actiuni centrale eroice - element specific epopeei - strabate intreaga trilogie. Desi domnia lui Stefan a fost atat de bogata in razboaie, Sadoveanu se opreste doar asupra a doua dintre ele: lupta cu tatarii de la Lipnic (1469) si cea cu turcii de la Podul inalt (1475). in ambele, talazuirile de oameni sunt. desfasurate in tablouri panoramice; evocarea luptei de la Vaslui este grandioasa: imaginii ostii otomane i se substituie imaginea fabuloasa a unui balaur cu multe capete si labe atras in mlastina de trambitele moldovenilor, ca intr-un tablou apocaliptic. Totul este dominat de figura lui Stefan ridicat la rang de personaj mitic: "... manati de biciul de foc al acelui arhanghel infricosat".

c) O alta trasatura a epopeei o constituie tabloul cuprinzator al vietii unui popor. in roman, existenta calma, idilica a oamenilor, natura bogata in care se simte neistovita pulsatie a elementelor, fac din Moldova lui Stefan un taram mitic sustras timpului. Exista in acest pamant "... singuratati pe care dintru inceputul zidirii oamenii nu le calcasera exista si animale ale unei Dacii preistorice cum ar fi oile salbatice ori zimbrii (unul dintre acestia apare proiectat deasupra prapastiilor de la Izvorul Alb, ca un simbol emblematic atestand vechimea Moldovei si permanenta varstei de aur, prelungite prin neintrerupta persistenta a. preistoriei in istorie).

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

in clipele de pace, natura traieste intr-o atmosfera de belsug si fericire bucolica: albinele fac miere densa, iar spicul de grau este mare "cat degetul mijlociu al unui barbat plugar". Oamenii se misca domol, ospateaza la hanuri sau in jurul focurilor aprinse sub poala padurii, sunt sfiosi si ceremoniosi. O mare parte a oamenilor ne intampina pe drumuri, in mod simbolic, drumul fiind un mijloc prin care se poate dobandi adevarul si un instrument al destinului.

d) Timpul mitic, prezenta unor personaje extraordinare, angrenate intr-o. actiune la care participa si forte supranaturale, constituie o alta-trasatura a epopeei. Aici; alaturi de Stefan care este privit ca un personaj aproape fabulos, exista si alti eroi asupra carora se proiecteaza aura mitologica a domnului: feciorii lui Caliman (niste "inorogi" porecliti de Ionut "Stramba Lemne" si "Sfarma Piatra"); comisul Manole (care se lasa calcat de urs pentru a dobandi puteri din legatura cu pamantul ca si Anteu); Ionut (poreclit Fat-Frumos in limbaj autohton), batranul Caliman (care pare a: cunoaste secretul vietii fara de moarte).

Exista, desigur, si-alte trasaturi care apropie trilogia' "Fratii Jderi" de epopee; numarul de cinci al fratilor Jderi (care aminteste, conform opiniei lui Edgar Papu, de cei cinci frati Pandava din epopeea indiana "Mahabharata"), cadenta lenta a actiunii, incadrarea lui Stefan cel Mare intr-un registru zeiesc si altele.

Tot aici se incadreaza si titlul trilogiei care "ne indica acea pluralitate familiala cu reminiscente gentilice, proprie epopeii inceputurilor" (E. Papu).

Specia literara a acestei opere este greu de incadrat in definitiile consacrate, "Fratii Jderi" fiind (conform opiniei cercetatorului citat anterior) "roman istoric, dar totodata si epopee, si cronica, si legenda, si poem folcloric, si rapsodie nationala si roman realist".

Curentul literar in care se integreaza proza istorica sadoveniana este romantismul; la aceasta contribuie: inspiratia din istorie, dimensiunea neobisnuita a unor eroi, mitul, intamplarile exceptionale.